

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/59/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8520201337
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8520201337.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu Mgr. Miloša Koleka a JUDr. Ingrid Kalinákovej, vo veci navrhovateľa A. B., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom C. D. XXX, proti manželke E. B., F. G., nar. X.X.XXXX, trvale H. C. D. XXX, toho času I. X, XXX XX G. – J., právne zastúpená JUDr. Vladimírom Dlugolinským, advokátom, Levočská I, Stará Ľubovňa, v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov na čas po rozvode k mal. dieťaťu K. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. D. XXX, t.č. bytom C. D. XXX, zast. kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 4P/94/2020-559 zo dňa 8.3.2022 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 4P/94/2020-572 zo dňa 24.3.2022, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku II. v časti zverenia mal. K. do osobnej starostlivosti manželky (matky).

Mení rozsudok vo výroku II. v časti zastupovania a správy majetku maloletého tak, že obidvaja rodičia sú oprávnení a povinní zastupovať mal. K. a spravovať jeho majetok.

Mení rozsudok vo výroku III. tak, že navrhovateľ (otec) je povinný prispievať na výživu mal. K. sumou 120,- eur mesačne k rukám matky, pričom výživné je splatné vždy do 15. dňa v mesiaci vopred, počnúc dňom nadobudnutia právoplatnosti výroku o rozvode manželstva.

Mení rozsudok vo výrokoch IV. a V. tak, že otec je oprávnený a povinný stretávať sa s mal. K.: každý párny týždeň kalendárneho roka v čase od piatka 18.00 hod. do nedele do 18.00 hod., s tým, že matka je povinná maloletého na styk s otcom riadne pripraviť a v čase začatia styku maloletého odovzdať otcovi v mieste bydliska otca a po skončení styku je matka povinná maloletého od otca prevziať v mieste bydliska otca, a každý nepárny týždeň kalendárneho roka v čase od štvrtka od 08.00 hod. do piatka 18.00 hod., s tým, že matka je povinná maloletého na styk s otcom riadne pripraviť a v čase začatia styku ho odovzdať otcovi v mieste bydliska matky a po skončení styku je otec povinný odovzdať maloletého matke v mieste bydliska matky.

Potvrdzuje výrok o zamietnutí návrhu na nariadenie striedavej starostlivosti.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

Navrhovateľ sa podaným návrhom domáhal rozvodu manželstva a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k mal. K. na čas po rozvode manželstva tak, že súd zverí maloletého do osobnej starostlivosti manželky (ďalej aj ako „matky“) a navrhovateľa (ďalej aj ako „otca“) zaviaže povinnosťou

prispievať na výživu maloletého sumou 100,- eur mesačne, za súčasnej úpravy styku otca s maloletým. V priebehu konania otec modifikoval svoj návrh tak, že maloletého navrhol zveriť do striedavej starostlivosti rodičov s tým, že vyživovacia povinnosť sa neurčuje.

Okresný súd Stará Ľubovňa ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) napadnutým rozsudkom v spojení s dopĺňacím rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Súd manželstvo účastníkov konania A. B., nar. XX.X.XXXX a E. B., F. G., nar. X.X.XXXX, uzavreté dňa 14.7.2018 a zapísané v knihe manželstiev Matričného úradu C. D., vo zväzku 7, ročník 2018, na strane 46, pod por. č. 27 r o z v á d z a .

II. Maloletého K. B., nar. XX.XX.XXXX z v e r u j e na čas po rozvode manželstva do osobnej starostlivosti matky E. B., nar. X.X.XXXX, ktorá bude mal. dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok.

III. Otec mal. dieťaťa A. B., nar. XX.X.XXXX je p o v i n n ý prispievať na výživu mal. K. B. sumou 180,- eur mesačne, ktoré výživné je povinný uhrádzať vždy do 15-tého dňa toho-ktorého mesiaca vopred, k rukám matky mal. dieťaťa E. B., počnúc dňom právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Otec je o p r á v n e n ý stýkať sa s mal. synom K. každý párný týždeň kalendárneho roka v pondelok a stredu v čase od 15.00 hod. do 18.00 hod. a sobotu v čase od 10.00 hod. do 14.00 hod., a každý nepárny týždeň kalendárneho roka v utorok a štvrtok v čase od 15.00 hod. do 18.00 hod.

V. Matka je p o v i n n á mal. K. na styk s otcom riadne pripraviť a v čase začatia styku ho odovzdať otcovi v mieste svojho bydliska. Po skončení styku je otec povinný mal. K. odovzdať matke v mieste jej bydliska.

VI.. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov tohto konania.“

„Návrh na nariadenie striedavej starostlivosti súd z a m i e t a.“

Proti rozsudku podal odvolanie navrhovateľ, s výnimkou výroku I. o rozvode manželstva. Navrhol rozsudok v jeho napadnutej časti zmeniť tak, že súd na čas po rozvode manželstva zverí mal. K. do striedavej starostlivosti rodičov, s tým, že obaja rodičia budú maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok, zároveň výživné sa neurčuje; alternatívne rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Ustanovený opatrovník navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d/, g/ CSP) po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je sčasti dôvodné.

Z obsahu preskúmaného spisu je zrejmé, že rodičia nežijú už dlhodobo v spoločnej domácnosti. Ich vzájomné vzťahy sú vysoko konfliktné, v dôsledku čoho nielenže nie sú schopní dohodnúť sa na výkone svojich rodičovských práv a povinností, ale problematický je vôbec ich vzájomný osobný stret, ktorý neraz končí podaním trestného oznámenia, opisujúc pritom fyzický útok jedného z rodičov. Súd v minulosti opakovane intervenovali v rodine mal. K., keď meritórnymi rozhodnutiami, aj rozhodnutiami

o neodkladnom opatrení usilovali stabilizovať nepokoje v rodine a postupne pracovať na ich odstránení. Využitá bola aj intervencia pomáhajúcich subjektov, odborníkov, tá sa však minula účinkom a postupom času vzťahy medzi rodičmi len ďalej eskalujú.

Mal. K. je v súčasnosti v osobnej starostlivosti matky, ktorá tak vykonáva prevažnú časť osobnej starostlivosti o maloletého. Otec s takto vykonanou úpravou výkonu rodičovských práv a povinností nie je uzrozumený, preto opakovane dáva súdu návrhy na zverenie maloletého do striedavej starostlivosti rodičov, resp. odovzdania maloletého do svojej osobnej starostlivosti.

Podľa § 24 ods. 1, 4 zákona o rodine, v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného. Súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

Rodičia doposiaľ nemali vlastné domácnosti, pritom vzťahy v rodine sú vzájomne rozvrátené v širšom okruhu rodinných príslušníkov. Časovou retrospektívou možno uviesť, že po narodení maloletého žila matka s otcom v domácnosti jeho rodičov, starých rodičov maloletého. Po vyhrotení vzťahov sa však odsťahovala ku svojim rodičom, ktorých vzťahy s otcom maloletého boli tiež narušené. V tejto zložitej situácii odvolací súd usiloval aspoň neodkladným opatrením riešiť rodinnú situáciu, aby zachoval stabilitu a bezpečie výchovného prostredia maloletého, súčasne umožnil otcovi budovať vzťah s maloletým. Mal. K. bol napokon zverený do osobnej starostlivosti matky, otcovi bol so synom upravený styk. Vzhľadom na covidovú situáciu a možnú nepriaznivosť počasia, súd upravil miesto stretávania otca s maloletým v mieste domácnosti matky, pričom usiloval rodine vytvoriť samostatný priestor, nenarušaný zo strany tretích osôb. Očakávala sa spolupráca všetkých zainteresovaných subjektov, dospelých plnoprávných osôb, pri spoločnom hľadaní najlepšieho záujmu dieťaťa. Empíria však ukázala opak, priniesla konflikty, fyzické ataky a v neposlednom rade negatívne vplývala na maloletého. Nariadená odborná pomoc sa spočiatku realizovala, no matka postupom času od spolupráce upustila. Otec do procesu stretávania s maloletým tiež zainteresoval subjekt Radu pre práva dieťaťa o.z., ktorý sa zúčastňoval na preberaní a odovzdávaní dieťaťa, bez príslušnej právomoci zadával matke pokyny a v konečnom dôsledku neprispel k riešeniu situácie.

S odstupom času možno konštatovať zmenu skutkového stavu v tom zmysle, že matka sa odsťahovala s maloletým do G.. Osamostatnenie matky by smelo byť prínosom pre mal. K., nie však za tej situácie, že tak učinila bez súhlasu otca. Vytvorením vzdialenostnej priepasti medzi bydliskami rodičov nepriamo zasiahla do výkonu rodičovských práv a povinností a de facto v dôsledku potreby cestovania zúžila otcovi čas strávený so synom. K presťahovaniu matky do G. sa odvolací súd v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti už vyjadril v uznesení sp. zn. 4CoP/103/2022 zo dňa 11.10.2022, keď považoval konanie matky za účelové, v snahe znemožniť zverenie mal. K. do striedavej starostlivosti. V ďalšom uznesení sp. zn. 21CoP/98/2021 odvolací súd ako nesprávne vyhodnotil rozhodnutie matky ukončiť spoluprácu s Centrom Návrat o.z., keďže rodina vyžaduje intervenciu odborníka. Konflikty medzi rodičmi medzitým pokračujú. Na druhej strane, odvolací súd v minulosti opakovane apeloval na otca, aby neriešil vypätú situáciu pri preberaní a odovzdávaní maloletého opakovaným videonahrávaním matky, bez jej súhlasu a v priestore jej rodinného domu. Správanie otca nebolo spôsobilé prispieť k upokojeniu situácie, len jej vyhroteniu, čo v žiadnom prípade nesvedčí rodičovskej zodpovednosti. Odvolací súd tiež už v uznesení sp. zn. 21CoP/169/2020 apeloval na otca, aby rodičom matky prejavoval primeranú úctu. Bolo jeho morálnou a rodičovskou povinnosťou vyhnúť sa akýmkoľvek prejavom, ktoré by mohli vyústiť

do vzniku konfliktu. Po uvedených apeloch nebolo pritom v skutočnom stave bádať podstatný pozitívny posun v rodinnej situácii.

Zhrnúc doposiaľ uvedené, odvolací súd negatívne hodnotí mnohé prvky správania u obidvoch rodičov, ktorí vo vzájomnej súvislosti spoločne prispeli k tomu, že stav v rodine dospel do dnešného stavu. V kontexte výkonu osobnej starostlivosti o maloletého je však potrebné posúdiť, do akej miery vzájomné správanie rodičov ohrozuje maloletého, keďže jeho najlepší záujem sa stavia v právnych veciach starostlivosti súdu o maloletých na piedestál rozhodovania.

Podľa názoru odvolacieho súdu v súčasnosti maloletý inklinuje skôr k matke, čo je zrejme prirodzeným vyústením jej faktického výkonu osobnej starostlivosti. Súdy naprieč inštanciami svojimi rozhodnutiami doposiaľ usilovali budovať vzťah maloletého s otcom, aby sa dosiahlo, že maloletý bude schopný tráviť čas s otcom bez prítomnosti matky, čo by následne umožnilo rozhodnúť o širšom styku, resp. zvoliť iný model osobnej starostlivosti. Pri vyššie popísanom správaní rodičov sa však vytýčený zmysel a účel súdneho rozhodovania naplňal len čiastočne a zdĺhavo. Aj keď otec predkladal do spisu mnoho fotodokumentácie z času tráveného s maloletým, prihliadajúc však na konflikty, ktoré vždy sprevádzali proces odovzdávania a preberania maloletého, možno rozumne predpokladať, že maloletý nie je pripravený na tak podstatnú zmenu v živote, akú predstavuje jeho zverenie do striedavej starostlivosti nekooperujúcich rodičov. Naproti tomu, matka tiež predkladá videodokumentáciu, zachytávajúcu odmietavý postoj maloletého vo vzťahu k otcovi.

V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 48/04 zo dňa 27. 01. 2005, podľa ktorého zverenie dieťaťa do striedavej výchovy rodičov nesmie byť ústupkom ich vzájomnej rivalite, ale vyjadrením kvalitného a pozitívneho vzťahu rodičov k dieťaťu; to predpokladá toleranciu, vyspelosť a dobrú vôľu všetkých zúčastnených. Rozhodnutie o striedavej výchove maloletého dieťaťa by malo vychádzať z ich spoločnej vôle a dohody, schopnosti spolu komunikovať a spolupracovať a nezapájať dieťa do svojich vzájomných problémov.

Samozrejme je žiaduce, aby striedavá starostlivosť bola východiskom kooperujúcich rodičov, no nie je ojedinelé, že vzťahy medzi rodičmi nie sú po rozpade ich vzťahu idylické. Aby boli slová odvolacieho súdu interpretované správne, len nedostatočná či nevhodná komunikácia rodičov nebráni striedavej starostlivosti. S poukazom aj na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky, napríklad vo veci sp. zn. II. ÚS 361/2016, je však v každej individuálnej veci rozhodujúca intenzita napätia a nezhôd medzi rodičmi a tiež hodnotenie tejto skutočnosti v kontexte s ďalšími okolnosťami, ktoré je potrebné vyhodnotiť. V preskúvanom prípade je pritom odvolací súd toho názoru, že konflikty medzi rodičmi už presiahli únosnú mieru, o čom svedčia ich vzájomné fyzické napadnutia či opakovane podávané trestné oznámenia. Za týchto okolností je prinajmenšom pochybné, akým spôsobom bude sledovaný najlepší záujem dieťaťa, komunikované a vnímané jeho potreby počas výkonu osobnej starostlivosti toho-ktorého rodiča. V súčasnosti sa javí najvhodnejšie zvoliť model zverenia dieťaťa do starostlivosti jedného z rodičov, pričom z hľadiska citového vývinu maloletého je matka lepšie spôsobilá zabezpečiť mu stabilitu a bezpečie výchovného prostredia.

Významnú úlohu pri riešení otázky vhodného modelu osobnej starostlivosti zohral aj vek maloletého. Odvolací súd už na možnosť striedavej starostlivosti vyslovil svoj názor v rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 23CoP/12/2022, 23CoP/13/2022 zo dňa 20.10.2022, keď pri rozhodovaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností do rozvodu manželstva uviedol, že „Vecne správne je rozhodnutie o zverení maloletého K. do osobnej starostlivosti matky. Aj odvolací súd je toho názoru, že vzhľadom na vek maloletého K. zatiaľ neprichádza do úvahy striedavá osobná starostlivosť. Je nepochybné, že otec javí záujem o maloletého, má vytvorené predpoklady, aby sa o maloletého riadne postaral. Pre striedavú osobnú starostlivosť je potrebná aj určitá vyspelosť dieťaťa, čo v danom prípade ešte nie je splnené. Odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvej inštancie, že matka sa o maloletého K. stará bez výrazných problémov v starostlivosti o neho resp. že neboli zistené žiadne problémy, a preto nie je dôvod meniť rozhodnutie o zverení maloletého K. matke.“

Rodičia zastupujú mal. dieťa a spravujú jeho majetok v zmysle ust. § 31 ods. 1, § 32 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „zákon rodine“). Činia tak v rámci zákonom daného rozsahu rodičovských práv a povinností, pritom akýkoľvek zásah súdu sledujúci obmedzenie či vylúčenie rodiča z ich výkonu musí byť preukázaný a odôvodnený. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, prečo súd ako zástupcu maloletého a správcu jeho majetku určil výlučne matku. Každopádne, preskúmaním obsahu spisu nezistil odvolací súd také skutočnosti, ktoré by racionálne odôvodňovali tento postup súdu. Žiadne právne úkony, vykonané v mene maloletého a v jeho neprospech, neboli na strane otca preukázané, tiež žiadne nevhodné či neefektívne nakladanie s jeho majetkom. Vzhľadom na uvedené, odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP tak, že obidvaja rodičia sú oprávnení a povinní zastupovať maloletého a spravovať jeho majetok.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o rodine, ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode; to neplatí, ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť.

Podľa názoru odvolacieho súdu otec prirodzene sleduje rovnováhu vo výkone rodičovských práv a povinností. V tomto ohľade je striedavá starostlivosť ideálnym riešením, no nemožno ju mechanicky aplikovať, ak nie je v súlade s najlepším záujmom maloletého. Uvedené však nevylučuje, aby otec trávil čas viac času s maloletým, prevažujúc tak misky pomyslených váh do rovnovážneho stavu. Pri rozhodovaní o úprave stretávania s otcom odvolací súd mienil v minulosti prechádzať viacerými tzv. adaptačnými fázami, aby sa maloletý smel postupne adaptovať sledovanému stavu bezproblémového nepretržitého viacdňového styku s otcom. Postupne sa menilo miesto stretávania otca s maloletým, najprv v domácnosti matky, potom na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa, napokon na mieste podľa vlastného uváženia otca. Rozširoval sa tiež rozsah súdom upraveného styku. Napriek úsiliu súdov vytvoriť rodičom podmienky pre vytvorenie blaha ich dieťaťu, výsledok nemožno označiť za zdarný, pričom rodičia za to zodpovedajú spoločne a nerozdielne.

Rodičovský vzťah je každopádne jedným z najdôležitejších spoločenských vzťahov, ktorý navyše formuje osobnosť dieťaťa. Maloletý počas svojho života trávil prevažnú časť s matkou, no otec sa o neho aktívne zaujímal a prejavoval snahu budovať svoj vzťah s nim. Oddelujúc vzťahy partnerské od vzťahov rodičovských, maloletý musí mať vytvorený dostatočný priestor na trávenie času s otcom, inak hrozí vážna degradácia stavu s nezvratnými, resp. ťažko zvrátiteľnými následkami. Keďže matka mala maloletého v starostlivosti, bolo jej povinnosťou riadne ho pripraviť na stretnutie s otcom tak, aby maloletý nebol vystavovaný žiadnemu psychickému vypätiu. Ani matka však neustúpila pozícinému boju s otcom a záujmy maloletého tak ostali stranou, napriek tomu, že ako učiteľka v materskej škole by mala mať kompetencie a zručnosti súdom uloženú povinnosť splniť. Pochybenia matky nemôžu byť otcovi na úkor, ktorý mienil riadne využívať upravený rozsah styku. Pravidelné privolania policajných hliadok neboli vhodným, avšak zrejme krajným riešením zo strany otca. Z jeho ďalšieho správania však nevidí odvolací súd objektívny dôvod, aby maloletý odmietal byť s nim.

Je v najlepšom záujme mal. dieťaťa rozvíjať vzájomné citové väzby s oboma rodičmi. Jedným z výrazných prostriedkov pre zabezpečenie spoluúčasti druhého rodiča na výchove a udržiavanie rodičovského vzťahu a upevňovanie citového puta je osobný styk rodiča s mal. dieťaťom. „Byť spolu znamená pre rodiča a jeho dieťa jeden zo základných prvkov rodinného života, a to aj napriek nezhodám vo vzťahoch medzi rodičmi. Ako vyplýva z Dohovoru o právach dieťaťa, dieťa má právo udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi a obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa (čl. 9 ods. 3 a čl. 18 ods. 1). Z ustálenej judikatúry Ústavného súdu vyplýva, že v záujme dieťaťa spravidla je, aby bolo v starostlivosti oboch rodičov, kde každý z nich poskytuje dieťaťu láskyplnú starostlivosť a každý svojim dielom prispieva k osobnostnému vývoju dieťaťa. Preto akékoľvek obmedzenie tohto aspektu rodinného života (styku medzi rodičom a dieťaťom), musí byť riadne a starostlivo odôvodnené, teda musí sledovať legitímny cieľ najlepšieho záujmu dieťaťa a byť

tomuto cieľu primerané. Kritéria pre rozhodovanie o zverení dieťaťa do starostlivosti sa analogicky uplatnia aj v prípade rozhodovania o styku. V tomto ohľade všeobecne platí, že súdne konanie má byť vedené, a prijaté opatrenia majú byť učinené vždy v najlepšom záujme dieťaťa (čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa). Pokiaľ všeobecné súdy rozhodujú o úprave styku, je nutné vychádzať z toho, že právom oboch rodičov je v zásade rovnakou mierou sa o dieťa starať a podieľať sa na jeho výchove, s čím korešponduje i právo samotného dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov, a teda ak je rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti jedného z rodičov, potom by tomuto dieťaťu malo byť umožnené stykať sa s druhým rodičom v takej miere, aby bol postulát rovnakej rodičovskej starostlivosti čo najviac naplnený. Takáto úprava je spravidla vždy v "najlepšom záujme dieťaťa", pričom odchýlky od tohto princípu musia byť odôvodnené ochranou nejakého iného, dostatočne silného legitímneho záujmu, pričom konkrétne skutočnosti, o ktoré sa tento záujem opiera, musia byť v danom konaní preukázané.... Vo všeobecnej rovine je možné súhlasiť s doktrínalným záverom, že "styk by mal byť stanovený v rozsahu, ktorý umožní nerezidentnému rodičovi v dostatočnej miere participovať na bežných každodenných záležitostiach dieťaťa, rovnako ako na jeho voľnočasových aktivitách." (uznesenie Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. I.ÚS 955/15 zo dňa 14. 03. 2017).

V nadväznosti na uvedené pristúpil odvolací k zmene vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti. Ak zúčastnené subjekty nevyužili priestor na adaptáciu, je potrebné pristúpiť ku konečne sledovanému riešeniu situácie, a to aj bez adaptácie. Otec je rovnocenným rodičom, ktorý má právo stretávať sa s dieťaťom, a to nielen v zanedbateľnom rozsahu. Na základe tejto myšlienkovej premisy odvolací súd upravil jeho stretávanie so synom K. podstatne širšie ako tomu bolo doposiaľ. Sledujúc frekvenciu a pravidelnosť v stretávaní, odvolací súd upravil otcovi viacdenný styk striedavo v párných a nepárných kalendárnych týždňoch, a to tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

V súčasnosti sa matka stále nachádza v G., kde sa presťahovala bez súhlasu otca. Medzičasom sa matka v G. aj zamestnala a prihlásila tam aj maloletého na dochádzku do materskej školy. Toto jej konanie pritom nasvedčuje rozhodnutiu zotrvať v mieste jej súčasného pobytu, čím si založila v G. bydlisko. Z takto nastoleného stavu vzdialenostnej priepasti medzi bydliskami rodičov však vyvstáva nevyhnutná potreba cestovania za účelom realizácie stretávania sa otca s mal. K.. Aj keď stretávaním sa so synom sa sleduje výkon rodičovských práv a povinností otca, z dôvodu predchádzajúceho protiprávneho konania matky nepovažuje odvolací súd za spravodlivé, aby otec sám znášal náklady na cestovanie do miesta bydliska maloletého. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na bod 22 uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. I.ÚS 955/15 zo dňa 14.03. 2017: „Čo sa týka ďalšieho dôvodu uvedeného mestským súdom pre tak obmedzený styk, tak ani vzdialenosť bydliska rodičov nie je sama o sebe dôvodom obmedzenia styku. Pri rozhodovaní o styku tiež nie je možné totiž prehliadnúť, že to bola matka, ktorá dieťa zo spoločnej domácnosti vytrhla. Také konanie matky je protiprávne, pretože určenie miesta bydliska dieťaťa je súčasťou rodičovskej zodpovednosti, ktorá je zdieľaná oboma rodičmi (viď § 858 Občianskeho zákonníka). Jeden z rodičov teda nemôže bydlisko dieťaťa zmeniť proti vôli druhého rodiča (ROGALEWICZOVÁ, R. Právo rodiča na určenie miesta bydliska dieťaťa, Právnik 4/2015, roč. 154, s. 296 - 307). Také konanie by bolo ospravedliteľné, iba pokiaľ by pre taký krok existovali nejaké závažné dôvody, ako napríklad ochrana fyzickej integrity rodiča alebo dieťaťa v prípade domáceho násillia zo strany druhého rodiča. Také skutočnosti však neboli matkou v návrhu na zverenie dcéry do starostlivosti ani tvrdené, čím menej pred súdom preukázané. Je teda nespravodlivé, aby matka fakticky profitovala z toho, že dieťa protiprávne odviezla do 200 km vzdialeného miesta. Skutočnosť, že jeden z rodičov protiprávne (jednostranne) zmení bydlisko dieťaťa je podstatnou okolnosťou, ktorú je treba zohľadniť pri rozhodovaní, komu dieťa zveriť do starostlivosti a pri rozhodovaní o rozsahu a podmienkach styku. Napríklad k odovzdávaniu dieťaťa na styk by malo zásadne dochádzať v mieste pôvodného bydliska dieťaťa. Pre iné rozhodnutie by mali existovať dostatočne závažné dôvody, ktoré by mali byť v súdnom rozhodnutí vysvetlené.“

V nadväznosti na vyššie uvedené upravil odvolací súd miesto odovzdávania a preberania maloletého tak, aby sa obidvaja rodičia rovnomerne podieľali na výdavkoch, ktoré súvisia s realizáciou styku mal. K. s otcom. Každý párný týždeň kalendárneho roka je teda matka povinná maloletého v čase začatia styku odovzdať otcovi a v čase skončenia styku prevziať od otca v mieste bydliska otca v C. D.. Naopak, každý

nepárny týždeň kalendárneho roka je matka povinná odovzdať maloletého otcovi a v čase skončenia styku prevziať od otca v mieste svojho bydliska v G..

Podľa § 62 ods. 1, 2 zákona rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Podľa § 62 ods. 4, pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Podľa § 75 ods. 1 zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. (z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/236/2018 zo dňa 20.02.2019)

Napadnutým rozsudkom bola súčasne uložená povinnosť otcovi prispievať na výživu maloletého sumou 180,- eur mesačne. Ako už odvolací súd v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti vo veci sp. zn. 23CoP/12/2022, 23CoP/13/2022 zo dňa 20.10.2022 uviedol, otec počas výkonu prác v Nemecku mal príjem oveľa vyšší, a to až viac ako 2.500,-Eur mesačne. Jeho odôvodnenie však, prečo túto prácu opustil, neumožňuje urobiť záver o tom, že sa bez dôležitého dôvodu vzdal výhodnejšieho zamestnania (§ 75 ods. 1 zákona o rodine). Otcov motív vrátiť sa na Slovensko (rozvíjať vzťah so synom a pracovať na záchrane manželstva) je dôležitým dôvodom, preto je v súčasnosti potrebné vychádzať zo súčasných reálnych príjmov otca a z jeho možností. Aj keď otec tvrdí, že jeho reálny príjem je cca 500,-Eur mesačne, odvolací súd poukazuje na to, že výživné povinného rodiča môže byť určené aj podľa jeho možností (§ 62 ods. 2 a § 75 ods. 1 zákona o rodine). Otec prevádzkuje autoservis, má v tejto oblasti profesionálnu skúsenosť. Príjem zamestnancov v automobilovom priemysle je pritom v Slovenskej republike od 791,-Eur do 1955,-Eur mesačne (L. <B.>). Vzhľadom na to, že otec v uvedenej oblasti má profesionálnu skúsenosť, má schopnosť dosiahnuť aj vyšší, ako minimálny príjem. Otcov potencionalný príjem odvolací súd ustálil na 1300,-Eur mesačne ako približný priemer minimálneho a maximálneho príjmu v tomto segmente. Takýto možný príjem potvrdzuje schopnosť otca platiť mesačné výživné 180,-Eur.

V porovnaní s napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie však rozsudkom odvolacieho súdu dochádza k podstatnej zmene čo do rozsahu súdom upraveného styku maloletého s otcom, čo by sa spravodlivo malo premietnuť aj do výšky vyživovacej povinnosti otca, osobitne so zreteľom na ust. § 62 ods. 4 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „zákon o rodine“). Podľa odvolacím súdom nastolenej úpravy styku bude otec povinný zabezpečovať maloletému viacdennú nepretržitú osobnú starostlivosť, čo samozrejme bude spojené so zvýšenými výdavkami predovšetkým na stravné, ale aj hygienické potreby, tiež ošatenie, obuv či výdavky na voľnočasovú aktivitu pre maloletého. V uvedenom rozsahu realizácie styku súčasne klesnú výdavky matky, ktoré by inak počas otcom vykonávanej starostlivosti musela vynaložiť. Po prepočte na dni bude otec oprávnený stretávať sa s maloletým v rozsahu necelých 5 dní počas obdobia dvoch týždňov, teda v pomere 1:2 vo vzťahu k matke. Podľa názoru odvolacieho súdu je uvedený pomer potrebné odzrkadliť aj pri výpočte výživného, čo by znamenalo 60,- eur, ktoré oproti súdom prvej inštancie vykonanej

úprave styku bude otec povinný znášať, a 120,- eur, ktoré bude naďalej povinný poukazovať matke na zabezpečenie odôvodnených potrieb dieťaťa.

Zhrnúc vyššie uvedené, odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok vo výroku I. v časti zverenia mal. K. do osobnej starostlivosti ako vecne správny postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP. V prevyšujúcej časti napadnutého rozsudku tento zmenil postupom podľa § 388 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP, a to spôsobom vyplývajúcim z výrokovej časti tohto rozsudku.

Keďže odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, rozhodol aj o trovách prvoinštančného i odvolacieho konania. V danom prípade nie sú známe žiadne dôvody, pre ktoré by malo byť rozhodnuté inak ako spôsobom vyplývajúcich z § 52 CMP, a preto odvolací súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov prvoinštančného ani odvolacieho konania.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).